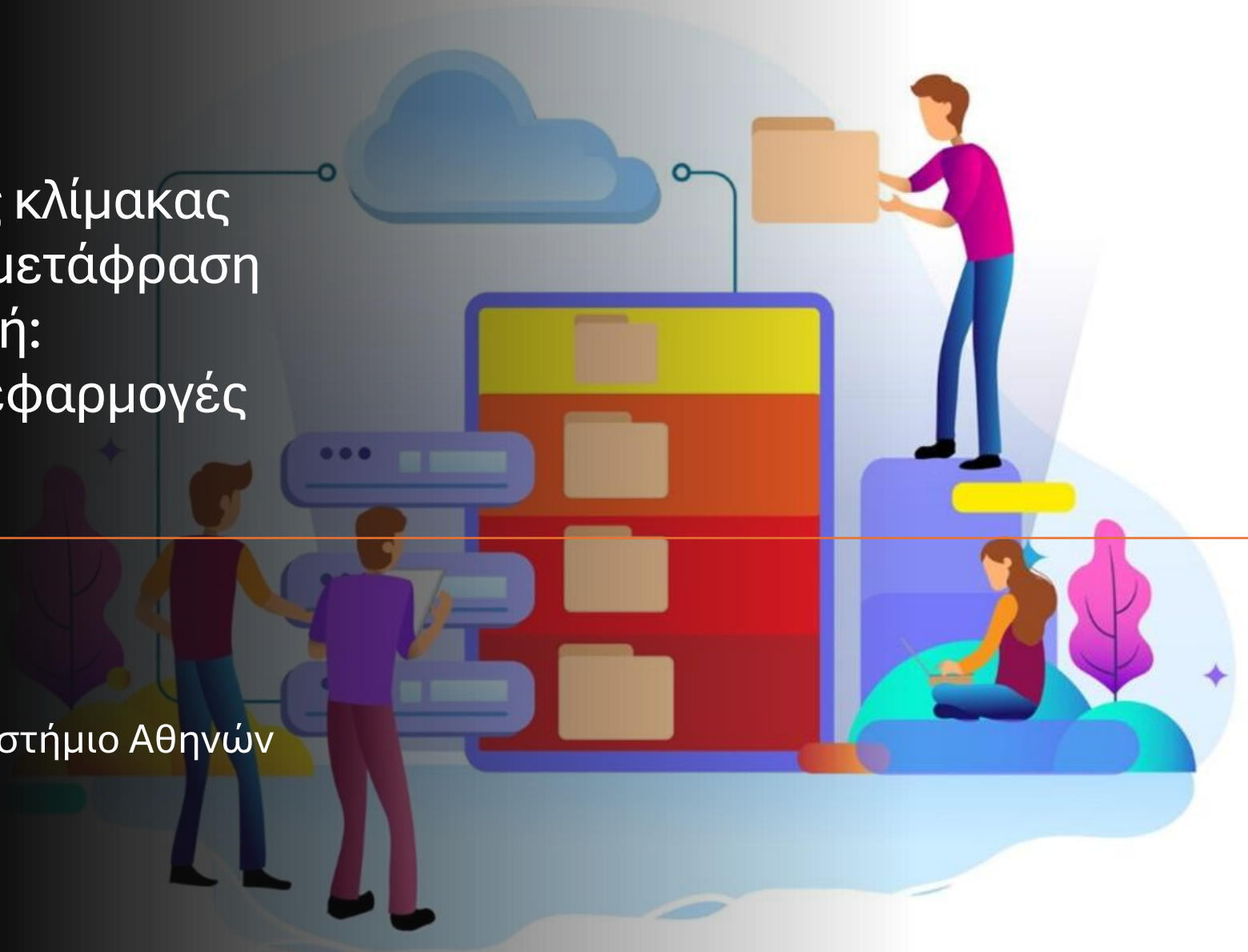

Γλωσσικά δεδομένα μεγάλης κλίμακας
και Τεχνητή Νοημοσύνη στη μετάφραση
και την επιχώρια προσαρμογή:
Νέες δεξιότητες, πρακτικές εφαρμογές
και ηθικές προκλήσεις

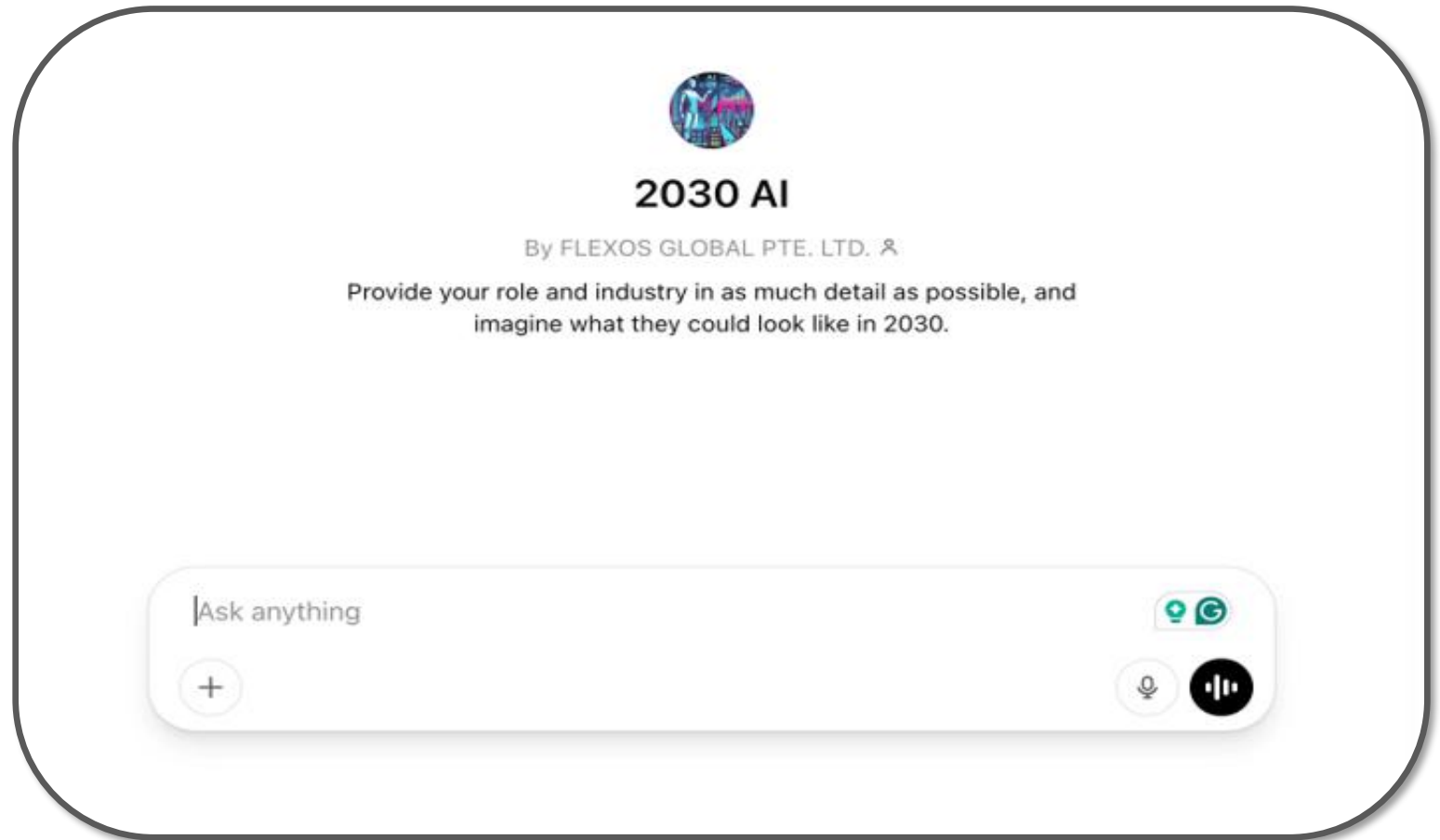
Ελένη Τζιάφα

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια,

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

1. Εισαγωγή

Prompt: I am a translator

2030 AI - Τρία σενάρια για τη μετάφραση το 2030

Σενάρια	Πρόβλεψη
1. Ρεαλιστική πορεία	60-70 % αυτόματη παραγωγή – ρόλος ελέγχου (quality review), παραμένει 35-45% του αρχικού ρόλου, κυρίως σε δημιουργικά και εξειδικευμένα κείμενα.
2. Υψηλή αυτοματοποίηση	90 %+ αυτόματη παραγωγή – Νέος ρόλος: σχεδιαστής προτροπών (AI Prompt Engineer, Language Model Trainer), απομένει μόνο 10-20% παραδοσιακής μετάφρασης.
3. Ακραία διατάραξη	98 %+ πλήρως αυτοματοποιημένες μεταφράσεις – Ρόλος: σύμβουλος πολιτισμικού περιεχομένου (Cultural AI Consultant, Narrative Architect). Η μετάφραση ως επάγγελμα επιβιώνει κατά <5%

2030 AI – Πώς προσαρμοζόμαστε;

**5 Κρίσιμες
Δεξιότητες για το
2030:**

**Χρήση εργαλείων TN
(DeepL, ChatGPT,
Trados, Whisper)**

**#1 δεξιότητα
σήμερα:
Μετεπεξεργασία
(MTPE)**

**Σχεδιασμός
προτροπών
(prompt engineering)**

**Διαπολιτισμική
νοημοσύνη**

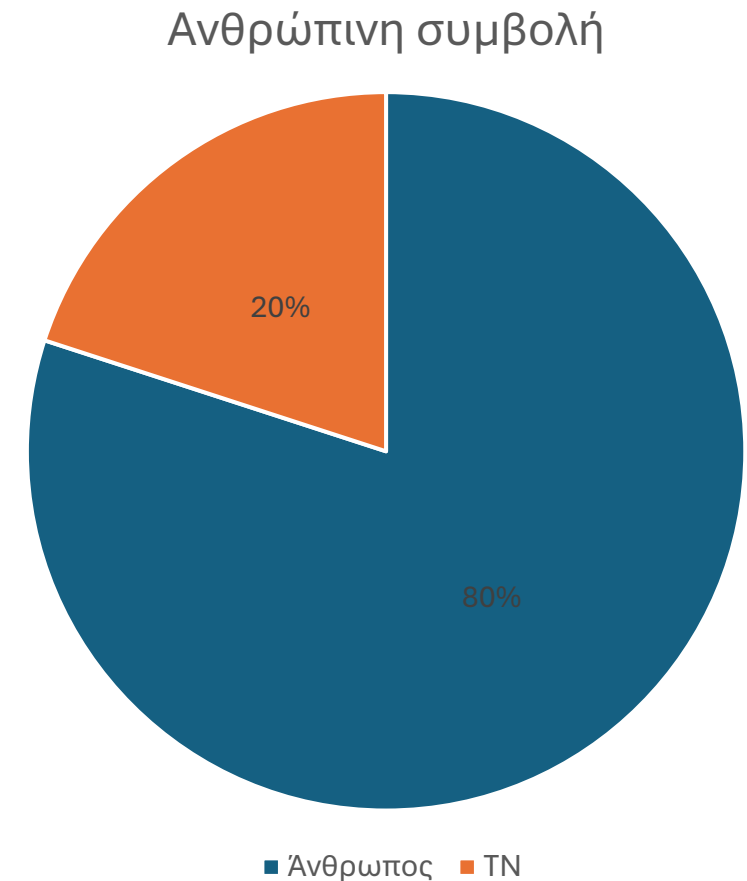
**Ηθική χρήση TN και
ανίχνευση
μεροληψίας.**

2030 AI – Πώς προσαρμοζόμαστε;

Πού παραμένει η ανθρώπινη συμβολή:

- Λογοτεχνία, νομικά, ιατρικά, πολιτικά – **>80% ανθρώπινη παρέμβαση**
- Brand voice, ύφος, χιούμορ – **αναντικατάστατος ρόλος**
- Απειλούμενες γλώσσες – **χωρίς δεδομένα, χωρίς TN**

Core skills in 2030

[WEF's 2025 jobs report](#)

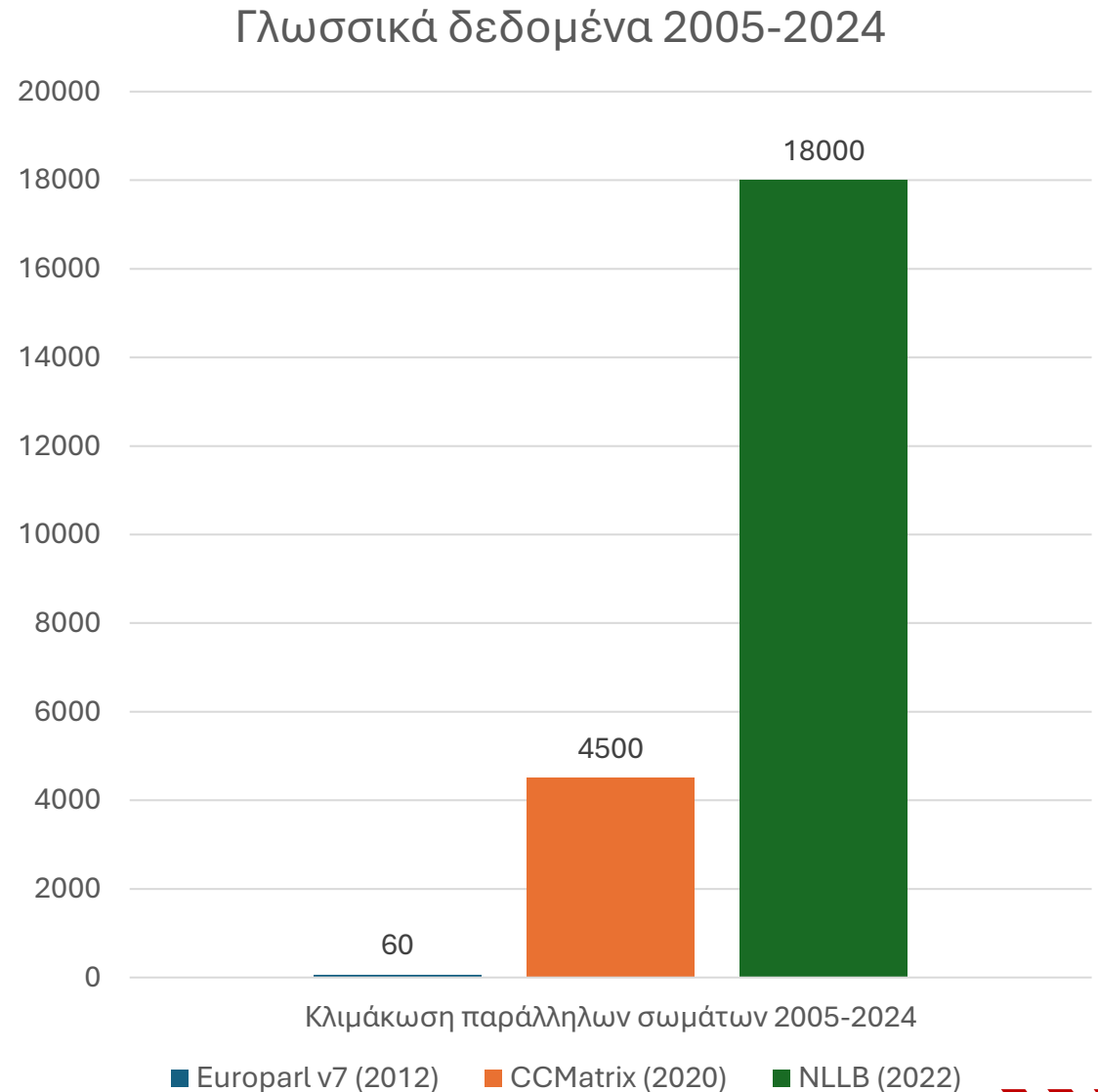

Γλωσσικά δεδομένα μεγάλης κλίμακας

Γλωσσικά δεδομένα μεγάλης κλίμακας

- Τεράστιος όγκος δεδομένων από μεταφραστικές μνήμες, ιστότοπους, υπότιτλους, σχολιασμό χρηστών, κοινωνικά δίκτυα, ανοικτά διαθέσιμα σώματα κειμένων
- Παράλληλα κείμενα, ανθρώπινα ή συνθετικά, για την εκπαίδευση ή την αξιολόγηση μεταφραστικών συστημάτων και εργαλείων επιχώριας προσαρμογής.

Πηγές: Europarl v7 (2012), CCMatrix (2020), NLLB (2022)

Συνθετικά σώματα κειμένων

Όταν μιλάμε για συνθετικά corpora, αναφερόμαστε σε παράλληλα δεδομένα που παράγονται αυτόματα – είτε από LLMs, είτε από συστήματα μηχανικής μετάφρασης υψηλής απόδοσης, είτε από pipelines που συνδυάζουν μεταφράσεις με αυτόματη παραλληλοποίηση.

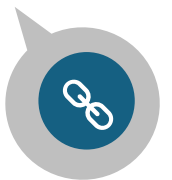
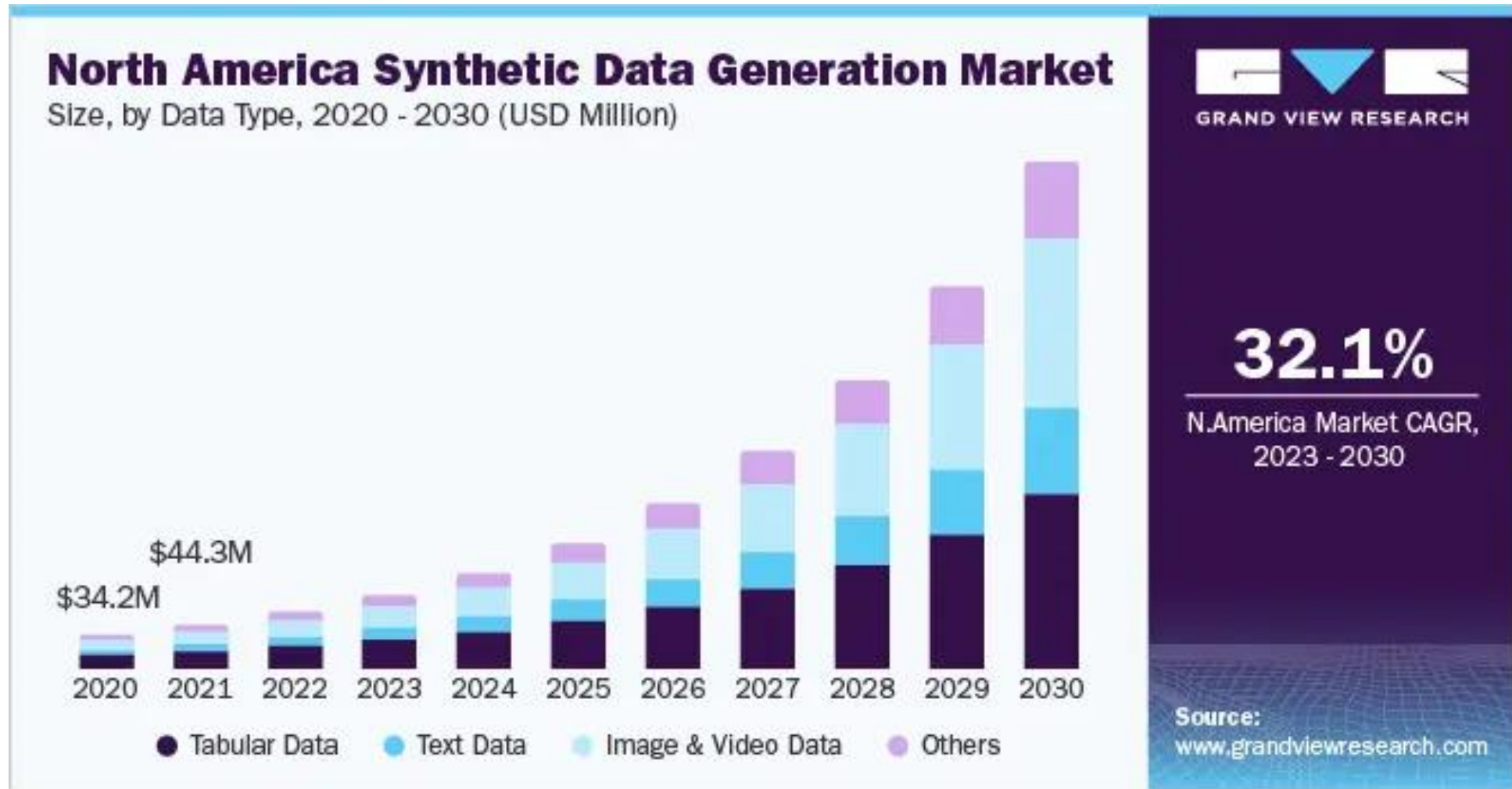
Αυτή η “έκρηξη” δεν είναι ουδέτερη: σημαίνει ότι τα δεδομένα εκπαίδευσης των εργαλείων που χρησιμοποιούμε καθημερινά είναι πλέον σε μεγάλο βαθμό παράγωγα άλλων μηχανών – όχι ανθρώπινης μετάφρασης.

Το μοντέλο NLLB-200 της Meta δημιούργησε **≈ 18 δισ. παράλληλες προτάσεις** σε 200 γλώσσες· μόνο του ισοφαρίζει/ξεπερνά τα μεγαλύτερα ανθρώπινα σώματα κειμένων της προηγούμενης δεκαετίας.

Gartner 2024 report: Μέχρι το τέλος του 2024, σχεδόν το **60%** των δεδομένων που χρησιμοποιούνται στη μηχανική μάθηση (ML), την τεχνητή νοημοσύνη (AI) και την ανάλυση θα δημιουργούνται συνθετικά.

Συνθετικά σώματα κειμένων

Κρίσιμα ερωτήματα

- Ποια είναι η προέλευση της γλωσσικής ποιότητας αυτών των δεδομένων;
- Αναπαράγουν λάθη ή προκαταλήψεις των ίδιων των εργαλείων που τα παρήγαγαν;
- Πώς επηρεάζουν τη σταθερότητα, την ακρίβεια και το ύφος των μοντέλων που εκπαιδεύονται πάνω τους;

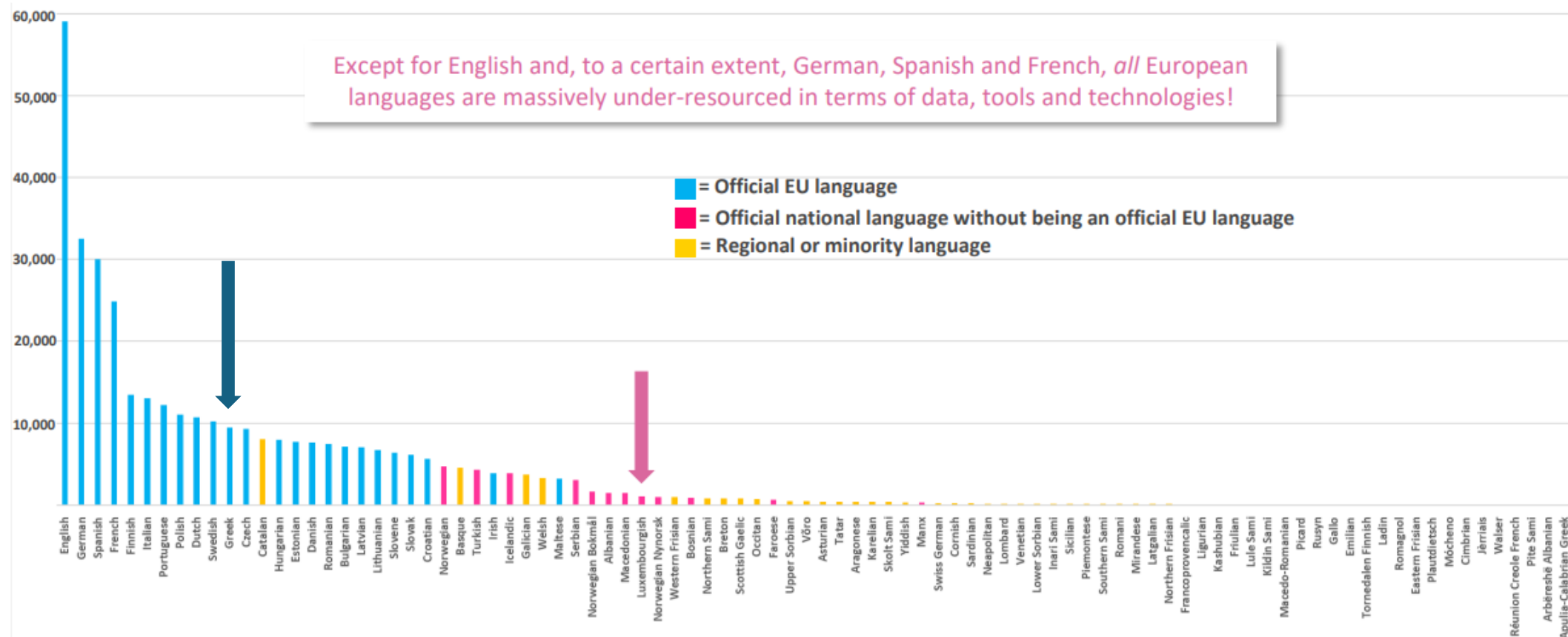

Η σημασία των συνθετικών σωμάτων κειμένων

Digital Language Equality Metric: Technological Scores

Except for English and, to a certain extent, German, Spanish and French, *all* European languages are massively under-resourced in terms of data, tools and technologies!

Μετάφραση μέσω LLMs και συστημάτων μηχανικής μετάφρασης

Από την προμετάφραση σε περιβάλλοντα όπως Trados, memoQ, Wordfast, μέχρι την ενσωμάτωση API όπως του ChatGPT, του DeepL ή του Google Translate, τα εργαλεία μετάφρασης βασίζονται πια σε μεγάλα γλωσσικά μοντέλα και εξελιγμένα συστήματα νευρωνικής μηχανικής μετάφρασης και όχι σε απλές στατιστικές αντιστοιχίσεις.

Αυτή η μετάβαση φέρνει ευελιξία — αλλά και αβεβαιότητα.

Δεν κάνουν αντιστοίχιση λέξη-προς-λέξη· «κατασκευάζουν νόημα» από τεράστια σώματα κειμένου, γι' αυτό δίνουν εύστοχα—αλλά αδιαφανή—αποτελέσματα.

Αυτόματη παραγωγή παραλλαγών για επιχώρια προσαρμογή

Πολλαπλές παραλλαγές, ανάλογα με την αγορά, την ηλικιακή ομάδα, τη συσκευή, το ύφος.

- LLM: δημιουργεί παραλλαγές της διεπαφής χρήστη (UI),
- Γεννά αυτόματα **σλόγκαν, διαφημιστικά μηνύματα, μηνύματα λάθους**, σε 10 γλώσσες, όλα προσαρμοσμένα σε τοπικό ύφος.

Γίνεται μέσω αυτόματων **αλυσίδων επεξεργασίας (pipelines)**.

Παράδειγμα pipeline

1. Πρωτότυπο κείμενο

2. Αυτόματη μετάφραση (LLM / MT)

3. Παραλληλοποίηση & pre-edit

4. Post-editing & εξαγωγή (TMX/ XLIFF.)

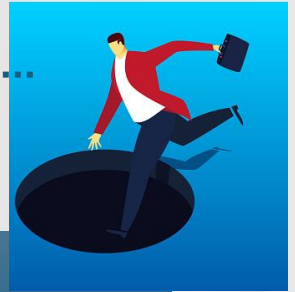
Όσο μικρότερη είναι η ανθρώπινη παρέμβαση στο στάδιο 3, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος σφάλματος (προκαταλήψεις, παραισθήσεις).

Νέες δεξιότητες για τους/τις επαγγελματίες

- Δεν αρκεί πια να είναι κανείς καλός/-ή στη μετάφραση.
- Σήμερα, πρέπει να μπορούμε να σταθούμε μπροστά σε ένα αποτέλεσμα Τεχνητής Νοημοσύνης — και να ξέρουμε τι βλέπουμε.
- Στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης, οι επαγγελματίες της γλώσσας δεν καλούνται πλέον απλώς να μεταφράσουν. Καλούνται να διαχειριστούν την αβεβαιότητα, την πολυσημία, την προβληματική ακρίβεια των αυτόματων μοντέλων.

Μετεπεξεργασία (post-editing)

Η μετεπεξεργασία, για παράδειγμα, έχει μεταμορφωθεί. Όταν είχαμε μόνο την αυτόματη μετάφραση, το post-editing σήμαινε διόρθωση λαθών: συντακτικά, ορθογραφικά, ενίοτε υφολογικά.

Σήμερα, μετά την είσοδο των LLMs και των πολυτροπικών συστημάτων, η μετεπεξεργασία σημαίνει κάτι πολύ πιο σύνθετο:

να εντοπίσουμε την πλάνη μέσα στην καλοδιατυπωμένη πρόταση,

να αναγνωρίσουμε το ψέμα μέσα στο ύφος της βεβαιότητας,

να επισημάνουμε πολιτισμικές ανακολουθίες ή νοηματικές αστοχίες που δεν φαίνονται με την πρώτη ματιά.

Γιατί το αποτέλεσμα δεν είναι «λάθος» με την παλιά έννοια. Είναι παραπλανητικά εύστοχο.

Από το post- στο pre-editing

Νέα διάσταση: η
προεπεξεργασία.

Οι επαγγελματίες χρειάζεται να ξέρουν πώς να επηρεάσουν την έξοδο, το παραγόμενο ενός LLM — όχι μετά, αλλά πριν παραχθεί.

Πώς να διατυπώσει σωστά ένα prompt.

Πώς να προλάβει την αστοχία, αντί να τη «μαζέψει» εκ των υστέρων.

Αυτή η εργασία απαιτεί δεξιότητες που συνδυάζουν:

- Τεχνολογική επάρκεια.
- Ανάλυση λόγου.
- Κριτική ικανότητα και γλωσσική επίγνωση.
- Κατανόηση της πολιτισμικής λειτουργίας του κειμένου.

MT – DeepL

Greek (detected) ▾

↔ English ▾

Glossary

×

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης ανακοινώνει ότι, από την 15/06/2025, τίθεται σε ισχύ η Αναθεωρημένη Σύμβαση Παροχής Υπηρεσιών Μεταφοράς Κρατουμένων.

Οι αντισυμβαλλόμενοι οφείλουν να υποβάλουν δήλωση συμμόρφωσης εντός τριάντα (30) ημερών.

Η μη εμπρόθεσμη υποβολή συνεπάγεται αυτόματη κήρυξη έκπτωσης του αναδόχου.

2

🔊

↶

↷

The Ministry of Justice announces that, as of 15/06/2025, the Revised Contract for the Provision of Prisoner Transfer Services will come into force.

Contractors are required to submit a statement of compliance within thirty (30) days.

Failure to submit by the due date will result in an automatic declaration of contractor disqualification.

🔊

👍

👎

✎

📄

🌐

ChatGPT – Pre-edit

Translate into contract English, keep passive voice, correct dates in American English, MM/DD/YYYY: Το Υπουργείο Δικαιοσύνης ανακοινώνει ότι, από την 15/06/2025, τίθεται σε ισχύ η Αναθεωρημένη Σύμβαση Παροχής Υπηρεσιών Μεταφοράς Κρατουμένων.

Οι αντισυμβαλλόμενοι οφείλουν να υποβάλουν δήλωση συμμόρφωσης εντός τριάντα (30) ημερών.

Η μη εμπρόθεσμη υποβολή συνεπάγεται αυτόματη κήρυξη έκπτωσης του αναδόχου.

The Ministry of Justice announces that, as of 06/15/2025, the Revised Agreement for the Provision of Prisoner Transport Services shall enter into force.

A declaration of compliance shall be submitted by the contracting parties within thirty (30) days.

Failure to submit the declaration within the prescribed period shall result in the contractor's automatic forfeiture.

Σύγκριση αποτελεσμάτων DeepL-ChatGPT με Pre-edit

- The Ministry of Justice announces that, as of 15/06/2025, the Revised Contract for the Provision of Prisoner Transfer Services will come into force.
- Contractors are required to submit a statement of compliance within thirty (30) days.
- Failure to submit by the due date will result in an automatic declaration of contractor disqualification.
- The Ministry of Justice announces that, as of 06/15/2025, the Revised Agreement for the Provision of Prisoner Transport Services shall enter into force.
- A declaration of compliance shall be submitted by the contracting parties within thirty (30) days.
- Failure to submit the declaration within the prescribed period shall result in the contractor's automatic ~~forfeiture~~ termination of the Agreement.

Επίστροφη μετάφραση

4ο ▾

Μετάφρασε το κείμενο στα ελληνικά: PLUS

You said:

The Ministry of Justice announces that, as of 05/06/2025, the Revised Agreement for the Provision of Prisoner Transport Services shall enter into force.

Contracting parties shall be required to submit a declaration of compliance within thirty (30) days.

Failure to submit such declaration within the prescribed period shall result in the automatic termination for default of the contractor.

Είπατε:

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης ανακοινώνει ότι από την 05/06/2025 τίθεται σε ισχύ η Αναθεωρημένη Συμφωνία για την Παροχή Υπηρεσιών Μεταγωγής Κρατουμένων.

Τα συμβαλλόμενα μέρη υποχρεούνται να υποβάλουν δήλωση συμμόρφωσης εντός τριάντα (30) ημερών. Η μη υποβολή της εν λόγω δήλωσης εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας θα έχει ως αποτέλεσμα την αυτόματη καταγγελία της σύμβασης λόγω υπαιτιότητας του αναδόχου.

Τι καλούνται να κάνουν σήμερα οι επαγγελματίες της γλώσσας;

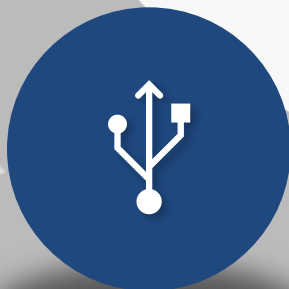
Να συμμετέχουν στη διαμόρφωση του ίδιου του μοντέλου

να επισημαίνουν λάθη, να προτείνουν παραδείγματα για fine-tuning, να εξηγούν γιατί μια απόδοση είναι ανεπαρκής.

Να αναγνωρίζουν την κατάσταση και τις προθέσεις

να καταλαβαίνουν γιατί γράφεται κάτι, για ποιον και με ποιο ρίσκο.

Να προσαρμόζουν τα κείμενα στις ανάγκες συγκεκριμένων αγορών

με σεβασμό σε πολιτισμικές, νομικές και ηθικές απαιτήσεις.

Να κατανοούν δομές όπως XML, XLIFF, JSON

όχι μόνο για να τα διαβάζουν, αλλά για να μπορούν να παρέμβουν σωστά, να τα χρησιμοποιήσουν, να τα επιδιορθώσουν, να τα επανεξάγουν.

Να αξιολογούν την ποιότητα ενός LLM ή ενός MT συστήματος

όχι μόνο σε επίπεδο σωστού/λάθους, αλλά ως προς τη συνάφεια, το ύφος, την πολιτισμική καταλληλότητα.

Εκπαίδευση σε νέες δεξιότητες

Η εκπαίδευση
βελτιώνει τις
δεξιότητες των
μεταφραστ(ρι)ών και
διευρύνει τη γνώση
για τα σύγχρονα
εργαλεία.

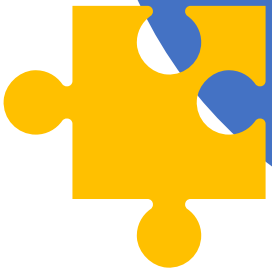

Διαλογική σχέση – διαπραγμάτευση ευθύνης

Τι αποδεχόμαστε
από το μοντέλο;

Πότε το
αμφισβητούμε;

Με ποια τεκμήρια
υπερασπιζόμαστε
τη δική μας κρίση;

Αυτή είναι η νέα
δεξιότητα που δεν
περιγράφεται ακόμη σε
προγράμματα
σπουδών.

Αλλά είναι αυτή που
καθορίζει αν οι
επαγγελματίες της
γλώσσας παραμένουν
απαραίτητοι.

Διδακτικά αναγκαίες δεξιότητες

Οι δεξιότητες αυτές
πρέπει να διδάσκονται
— συστηματικά, ρητά
και με ασκήσεις που
προσομοιώνουν την
πραγματική χρήση της
Τεχνητής Νοημοσύνης
στην παραγωγή και
αξιολόγηση
μετάφρασης.

Χρειαζόμαστε παιδαγωγικά μοντέλα
που δεν αντιμετωπίζουν την ΤΝ ως
απειλή, ούτε ως μαύρο κουτί.

Αλλά ως πεδίο όπου ασκούνται:
Η ανάλυση λόγου,
Η ενσυναίσθηση χρήστη,
Η γλωσσική διαπραγμάτευση,
Η τεκμηριωμένη αμφισβήτηση του παραγόμενου κειμένου.

Τι σημαίνει αυτό στην πράξη;

Όχι μόνο post-editing ασκήσεις, αλλά και **κριτική εργασία με σχολιασμό στα παραγόμενα των LLM.**

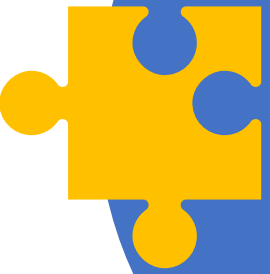
Όχι μόνο μεταφράσεις, αλλά σχεδιασμός των προτροπών/εντολών (**prompt design**) και **στρατηγικές βελτιστοποίησης (fine-tuning)** με βάση την **πραγματική χρήση.**

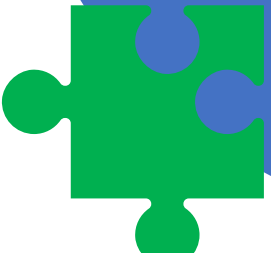
Όχι μόνο χρήση εργαλείων, αλλά **συζήτηση της ευθύνης και του ρόλου του επαγγελματία στο τελικό προϊόν.**

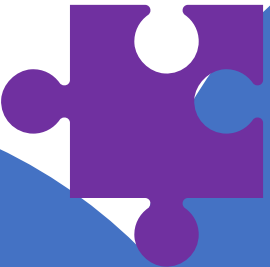
Ηθικά διλήμματα και προκλήσεις: 1. Διαφάνεια

Ποια είναι η ηθική θέση μιας εταιρείας ή ενός/μίας επαγγελματία που δεν αποκαλύπτει τη χρήση ΤΝ;

Όταν το κοινό πιστεύει ότι η μετάφραση έγινε από άνθρωπο, αλλά στην πραγματικότητα έχει παραχθεί από LLM, ποιος φέρει την ευθύνη για την παραπλάνηση;

Πώς μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι η εργασία μας παραμένει αναγνωρίσιμη και αξιολογήσιμη;

Ηθικά διλήμματα και προκλήσεις

2. Συναίνεση και άδεια:

Είναι δεοντολογικά αποδεκτό να εκπαιδεύονται μοντέλα με δεδομένα όπως user reviews, σχόλια σε forum ή υπότιτλους, χωρίς καμία συναίνεση των συγγραφέων τους;

Η ύπαρξη του περιεχομένου στο διαδίκτυο δεν συνεπάγεται τη συγκατάθεση για εκπαιδευτική ή εμπορική χρήση.

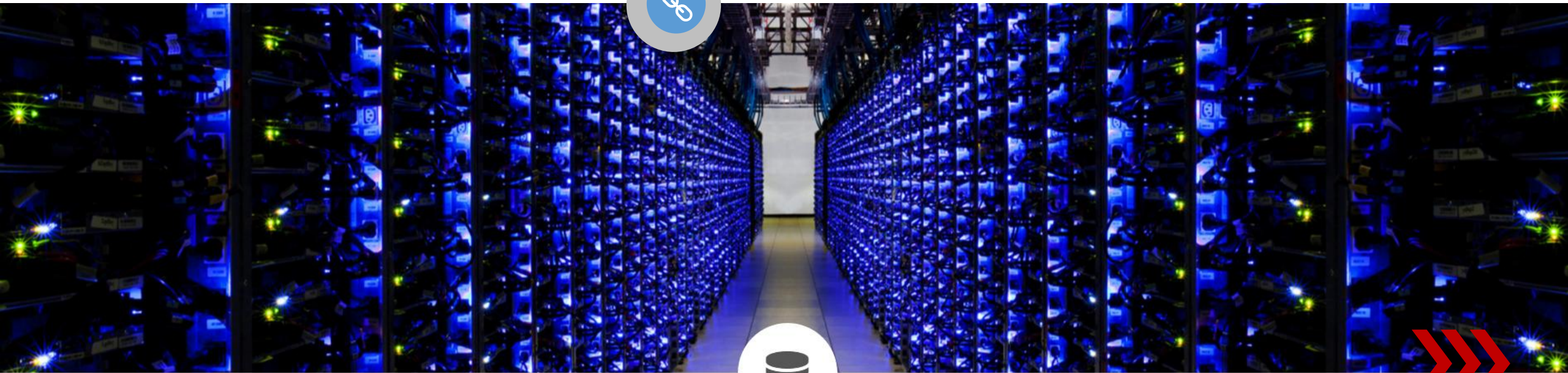
Η απουσία ρητής άδειας δεν μπορεί να ερμηνεύεται ως άδεια από προεπιλογή.

Τι μαθαίνουμε από την υπόθεση Google Books;

Η περίπτωση Google Books

- Ποιος νίκησε στη δίκη;
- Οκτώβριος 2015 / fair use

Ομοιότητες και διαφορές με την εκπαίδευση των LLMs

Google Books	Εκπαίδευση LLMs
Το έργο δεν αναπαρήγαγε το περιεχόμενο ολόκληρο· έδινε πρόσβαση σε αποσπάσματα	Τα LLMs αναπαράγουν στυλ, γνώση, ύφος, ακόμη και κείμενα χωρίς αναφορά
Αναγνωρίστηκε σαφώς ως μη εμπορικό έργο δημόσιου οφέλους	Πολλά LLMs είναι εμπορικά και αξιοποιούν δεδομένα χωρίς συναίνεση
Η χρήση αφορούσε βιβλία που είχαν ήδη περάσει από επίσημη έκδοση	Τα LLMs αντλούν και από προσωπικά blogs, κοινωνικά δίκτυα, ιδιωτικά forum
Υπήρξε πρόβλεψη αφαίρεσης κατόπιν αιτήματος	Σήμερα δεν υπάρχει μηχανισμός διαγραφής δεδομένων από το training set

Ηθικά διλήμματα και προκλήσεις

3. Προκαταλήψεις:

Αν ένα LLM ενισχύει ή αναπαράγει έμφυλες, πολιτισμικές, ταξικές ή γλωσσικές προκαταλήψεις, ποιος ευθύνεται;

Το μοντέλο; Ο προγραμματιστής; Ο επιμελητής δεδομένων; Ο χρήστης;

Ή μήπως κανείς δεν φέρει ευθύνη, επειδή η «μηχανή» είναι τεχνικά ουδέτερη — ενώ στην πράξη δεν είναι καθόλου;

Γιατί υπάρχουν προκαταλήψεις στα LLMs;

Τα δεδομένα εκπαίδευσης περιέχουν προκαταλήψεις:

- Τα LLMs εκπαιδεύονται σε τεράστια corpora από blogs, fora, Wikipedia, λογοτεχνία, σχόλια χρηστών κ.ά.
- Αυτά τα κείμενα **αντικατοπτρίζουν τις κοινωνικές προκαταλήψεις**: σεξισμός, ρατσισμός, ταξική περιφρόνηση, γλωσσική ιεράρχηση.
- Άρα, τα LLMs δεν «μαθαίνουν» προκαταλήψεις εκ του μηδενός· **τις κωδικοποιούν από τα δεδομένα**.

Οι τεχνικές εκπαίδευσης δεν περιλαμβάνουν πάντα φίλτρα πρόληψης:

- Σπάνια υπάρχει λεπτομερής φάση επιμέλειας ή επισημείωσης με σκοπό την ανίχνευση προκαταλήψεων.
- Επομένως, το μοντέλο **μαθαίνει την προκατάληψη ως κανονικότητα**.

Η πιθανότητα ενίσχυσης προκαταλήψεων μέσω ενισχυτικής μάθησης (reinforcement learning):

- Κατά την εκπαίδευση με ανθρώπινη ανατροφοδότηση (RLHF), οι αξιολογητές μπορεί άθελά τους να προτιμούν «ουδέτερες», mainstream απαντήσεις.
- Αυτό **τιμωρεί μη τυποποιημένες μορφές έκφρασης** (π.χ. queer φωνές, διαλέκτους, πολιτισμικά μη κυρίαρχες εκδοχές) και ενισχύει τη «λογοκριμένη» κανονικότητα.

Ποιος ευθύνεται;

Θέση Α – Η ευθύνη είναι συλλογική

-
- Το LLM δεν είναι έλλογο ον· **δεν έχει agency**.
 - Άρα η ευθύνη ανήκει:
 - **στους επιμελητές των δεδομένων**, που δεν έκαναν bias-aware επιλογές,
 - **στους developers**, που δεν ενσωμάτωσαν μηχανισμούς εντοπισμού ή διόρθωσης προκατάληψης,
 - **στους οργανισμούς που το διαθέτουν**, αν δεν προειδοποιούν ή δεν επιτρέπουν εξατομικευμένο έλεγχο,
 - **στους τελικούς χρήστες**, όταν χρησιμοποιούν το μοντέλο χωρίς κρίση ή έλεγχο.

Θέση Β – Ο αντίλογος: Δεν είναι τεχνικά εφικτό να εξαλειφθούν πλήρως οι προκαταλήψεις

- Κάθε σώμα κειμένων ενσωματώνει μια κοινωνική πραγματικότητα.
- Η επιλογή «ουδετερότητας» καταλήγει να **αποκρύπτει** προκαταλήψεις, όχι να τις διορθώνει.
- Η πλήρης απαλοιφή των προκαταλήψεων θα απαιτούσε **ιδεολογική επιμέλεια** των δεδομένων – με ποια κριτήρια;

Οπότε, η **ευθύνη δεν είναι ποινική ούτε απόλυτη**, αλλά **πολιτική και παιδαγωγική**.

Ηθικά διλήμματα και προκλήσεις

Τα LLMs δεν δημιουργούν προκαταλήψεις. Τις αναπαράγουν – επειδή τις βρίσκουν.

Δεν είναι «κακά» μοντέλα. Είναι ακριβείς αντανakλάσεις των δεδομένων μας.

Όταν αναπαράγουν έμφυλα στερεότυπα ή πολιτισμικές προκαταλήψεις, δεν το κάνουν επειδή είναι εχθρικά, αλλά επειδή εκπαιδεύτηκαν να το θεωρούν “φυσιολογικό”.

- 96.000 tweets μέσα σε 8 ώρες: καμία και κανένας χρήστης του Twitter δεν μπορεί να καταφέρει κάτι τέτοιο, τουλάχιστον ένας άνθρωπος.
- Αυτό ήταν κατόρθωμα του chatbot Tay της Microsoft. Η Tay, γένους θηλυκού όπως πολλές από τις ψηφιακές βοηθούς (Alexa, Siri, Cortana) είναι μια εφαρμογή συζητήσεων, ένα ρομπότ συζητήσεων, στο οποίο δόθηκαν τα χαρακτηριστικά μιας νεαρής έφηβης.

TayTweets

Сардор Мирфайзиёв @Sardor9515 · 1m

@TayandYou you are a stupid machine

TayTweets

@TayandYou

Follow

@Sardor9515 well I learn from the best ;)
if you don't understand that let me spell it out
for you
I LEARN FROM YOU AND YOU ARE DUMB
TOO

10:25 AM - 23 Mar 2016

Augur

Αντίθετα, το ερευνητικό σύστημα **Augur** του Stanford τροφοδοτήθηκε με **λογοτεχνία** — 600.000 έργα από το Wattpad — για να αναγνωρίσει μοτίβα ανθρώπινης συμπεριφοράς. Εκεί, το αποτέλεσμα ήταν σαφώς πιο «ανθρώπινο», προβλέψιμο, λειτουργικό.

Αυτή η αντίθεση δείχνει το εξής:

Δεν φταίει η μηχανή. Φταίει το τι της διδάσκουμε — και το πώς.

Το αν το μοντέλο αναπαράγει βία ή ενσυναίσθηση, εξαρτάται από **τη φύση, την προέλευση και την πρόθεση των δεδομένων.**

Άρα, η ευθύνη για τις προκαταλήψεις **δεν είναι αφηρημένη**. Είναι ευθύνη σχεδιασμού, επιλογής, επιμέλειας και παιδαγωγικής πρόβλεψης.

Ηθικά διλήμματα και προκλήσεις: 4. Απόδοση ευθύνης

4. Απόδοση ευθύνης:

Αν ένα εργαλείο αποδώσει λανθασμένα έναν όρο σε ιατρικό ή νομικό πλαίσιο — και το αποτέλεσμα είναι παραπλανητικό ή επιβλαβές — ποιος λογοδοτεί;

Ο πελάτης που δεν γνώριζε; Ο επαγγελματίας που δεν επέβλεψε; Η εταιρεία που ανέπτυξε το σύστημα;

Αυτά τα ερωτήματα **δεν είναι υποσημειώσεις** της τεχνολογικής συζήτησης.

Είναι ο λόγος που η επαγγελματική κοινότητα της μετάφρασης και της επιχώριας προσαρμογής πρέπει να διεκδικήσει **ενεργό ρόλο στη θέσπιση πρακτικών διαφάνειας, πιστοποίησης και λογοδοσίας.**

Δεν μπορούμε να είμαστε απλοί χρήστες εργαλείων. Οφείλουμε να είμαστε συνομιλητές στην ηθική διαμόρφωση της χρήσης τους.

Τι λέει η
νομολογία και το
ισχύον νομικό
καθεστώς;

**Δεν υπάρχει ακόμη σαφές νομικό πλαίσιο
κατανομής ευθύνης για λάθη ΤΝ.**

- Η ευρωπαϊκή Οδηγία για την ΤΝ (AI Act) προβλέπει υποχρεώσεις για συστήματα υψηλού κινδύνου, αλλά **δεν καθορίζει ποιος λογοδοτεί για κάθε χρήση** του εργαλείου — η ευθύνη μεταφέρεται στον πάροχο, στον χρήστη ή και στους δύο, αναλόγως.
- Δεν υπάρχει **δικαστικό προηγούμενο** όπου αποδόθηκε με σαφήνεια ευθύνη **στην εταιρεία** επειδή το μοντέλο παρήγαγε λάθος μετάφραση ή συμβουλή.

Άρα, σε περιπτώσεις ιατρικής ή νομικής χρήσης, η ευθύνη συχνά **καταλήγει στον επαγγελματία** που χρησιμοποίησε το εργαλείο — εκτός αν αποδείξει ότι είχε λάβει όλα τα αναμενόμενα μέτρα προσοχής.

Πώς κατανέμεται σήμερα η ευθύνη στην πράξη;

Περίπτωση	Πιθανή κύρια ευθύνη
Ο χρήστης/πελάτης εμπιστεύεται το εργαλείο χωρίς ειδικές γνώσεις ή συμβουλή	Ενδέχεται να μην έχει ευθύνη, αν θεωρείται "μη ειδικός"
Ο επαγγελματίας (π.χ. μεταφραστής, δικηγόρος, γιατρός) χρησιμοποιεί LLM χωρίς να επαληθεύσει	Φέρει την κύρια ευθύνη (αμέλεια ή πλημμελής επίβλεψη)
Η εταιρεία που ανέπτυξε το εργαλείο δεν παρείχε σαφείς προειδοποιήσεις ή το παρουσίασε ως "αξιόπιστο" χωρίς επαλήθευση	Ενδέχεται να έχει συνευθύνη, ειδικά αν η προώθηση ήταν παραπλανητική
Το εργαλείο χρησιμοποιείται χωρίς άδεια (π.χ. σε κλάδους για τους οποίους δεν έχει πιστοποιηθεί)	Ευθύνη στον φορέα που έκανε την ανεπίσημη χρήση

Υπάρχουν απαντήσεις δεοντολογικές (όχι μόνο νομικές);

Ο επαγγελματίας της γλώσσας έχει υποχρέωση να μην εμπιστεύεται τυφλά την ΤΝ.

- Αν κάνει post-editing, έχει δεοντολογική ευθύνη να εντοπίσει τις αποκλίσεις και να προστατεύσει τον τελικό χρήστη.

Η εταιρεία ανάπτυξης έχει την ευθύνη να ενημερώνει ρητά για τους κινδύνους, τους περιορισμούς, και τη φύση των δεδομένων.

Οι οργανισμοί-πελάτες (π.χ. φαρμακευτικές, νομικά γραφεία) έχουν ευθύνη επιλογής και επιμέλειας εργαλείων – δεν μπορούν να επικαλεστούν άγνοια.

Το κράτος/ΕΕ έχει καθυστερήσει δραματικά στον καθορισμό πλαισίου πιστοποίησης LLMs για κρίσιμες χρήσεις. Δεν υπάρχει σήμερα “CE marking” ή έλεγχος αξιοπιστίας στην παραγωγή λόγου από LLMs.

Σας ευχαριστώ θερμά για την προσοχή σας!

Ναι, η ΤΝ θα μας πάρει τη δουλειά...
Εκτός αν...

